

גלוית דואר חדשה ללא ערוך נקוב

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

* ב ה ת א ח ד ו ת *

סמינר לנוער בולאי בנתניה

עמותת בולאי נתניה תקיים סמינר בולאי מיוחד לנוער. הסמינר יתקיים במשך יומיים בימים 16 ו-17 באוגוסט במר-עדון העמותה ברחוב גורדון 17. הפתיחה תהיה במעמד ראש עיריית נתניה ואישים מוזמנים מן השרות הבולאי ומהתאחדות בולאי ישראל. בתכנית הסמינר הרצאות בנושאים כמו איסוף בולים לפי נושאים, שיטות איסוף, תצוגות הדרכה, כללים באיסוף בולים וכו'. המעוניינים יתקשרו בעוד מועד עם מזכירות הסמינר לפי הכתובת הנ"ל, אל דוד גפן.

מתנדבים ל"תל-אביב 83"

"תל-אביב 83" היא עתה "בהילוך גבוה" - ישיבה רודפת ישיבה ואחריה עשייה. ממנהל התערוכה, י. אוקו, שמענו, כי יש צורך גם בעזרה חד פעמית, של יום אחד או יומיים, בתערוכה עצמה בתפקידים שונים. נתנדב, איפא, לפקידים אלה נקל על המארגנים. הכתובת למתנדבים: י. אוקו, מועדון העמותה התל-אביבית לבולאות.

מישיבות הוועד הפועל

בישיבות הוועד הפועל של התאחדות בולאי ישראל נידונו באחרונה קוים לקיום הקונגרס ה-54 של פי"פ בתל-אביב, במאי 1985 וקונגרס אירגון-הגג העולמי של איגוד אספני ישראל ויודאיקה - שניהם במסגרת תערוכת הבולים הבין-לאומית "ישראל 85".

נקבעה נציגות ישראל בתערוכת ברזי-ליאנה בריידה ז'נרו (יצאו ד"ר ע. אילן ומ. מרטיץ).

נמסרו דוחות בקשר להקמת מוסיאון הדואר בתל-אביב (ראה רשימה מיוחדת) לוועדת ההיגוי מונו שני נציגים - ד"ר צ. שמעוני וי. סלוצקי.

בשיחות מיוחדות נידונו ההכנות לתערוכת "ישראל 85" ונקבעה וועדת הכנה לתערוכה, בהרכב ד"ר אילן, א. וובר, ל. בלאו, י. שבתאי וב. נסטויטר.

בישיבה מיוחדת נידונו בעיות ובוררות בין חברים שהואשמו האשמות הדדיות על התנהגות בתערוכה בחו"ל. העניין הועבר לוועדה מיוחדת.

EXCHANGE WANTED

E. SCHNEIDHAFER
2177 Oxford Avenue
Montreal Quebec H4A 2X7
CANADA

GUNTART HELLWIG
DDR - 5060 Erfurt
Braunstr. 6
D.D.R.

HERMAN MUHLSTEIN
8903 Willis No.4
Panorama City CA 91402
USA

ROMAN WADOWIAK
Skr. poczt. 954
PL-00-950 Warszawa 1
POLAND

Ms. Teresa Castellano Fabian
Crta. Logrono, no. 38-40
Miranda De Ebro (Burgos)
ESPANA

PETER NIED
Katterberger Str. 279
5650 Solingen 1
D.B.R.

POLICEKONSTABEL,
ERIK OHMSEN,
Norreledet 8, Lellinge,
4600 Koge,
DENMARK

ALLAN BRINK
Nattergalevej 2
DK-9230 Svenstrup J
DENMARK

SEEUWS WILLY. G.Y.
Gampelaeredreef No. 63
B-9.800 Deinze
BELGIUM

כתובת כתיבת הבולאי
המופיע בבריטניה:

MR. SALLY KESTEN,
58 Manor Way,
Petts Wood
Orpington, Kent BR5 1NW,
ENGLAND

בטעות פורסמה הכתובת בחוברת
מאי בין המעוניינים בחליפין.

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Monthly • Israel Philatelic Federation

בטאון התאחדות בולאי ישראל

Editor: ARIE LYNN

העורך: אריה לין

Redaction: Dr. Z. SHIMONI, M. WIGOTSKY שמעוני מ. ויגוצקי ד"ר צ. שמעוני

TEL-AVIV, P.O.B. 21224, 61-211

ת.ד. 21224, ת"א, מיקוד 61-211

JULY-AUGUST 1983

7 - 8 (186)

יולי-אוגוסט תשמ"ג

בתוכן

2. . . . . בהתאחדות
3. . . . . טעות בשם אנילביץ
- 4-6 . . . . . חדשות הבולאות בישראל
7. . . . . על מספרים ובתי דואר
8. . . . . תערוכות
9. . . . . פרפראות
10. . . . . עם הקמת מוסיאון הדואר
11. . . . . חוזה לבנון ללא בולים
12. . . . . בעיות איסוף תימטי
13. . . . . מכאן ומכאן
14. . . . . הנדירים
15. . . . . דואר אמריקאי בא"י
16. . . . . יודאיקה
17. . . . . בול זהה בישראל ופולין
18. . . . . הפצצת הכור העירקי
19. . . . . גלויות מן הקוטב
20. . . . . בספרות הבולאית
21. . . . . פרפראות
- 22 - 23 . . . . . באנגלית

בטור אחד

טעות בשם אנילביץ

ב-7 ביוני 1983 הופיע גליון המזכרת לציון השואה והגבורה. הגליון הוקדש לשניים מלוחמי הגיטאות וארשה ווילנה - מרדכי אנילביץ ויוסף גלזמן. בגליון 3 בולים - שניים עם דיוקנאות אנילביץ וגלזמן והשלישי עם הקדשה לכל מורדי הגיטאות וללוחמים ביערות, למתקוממים במחנות, ללוחמים במחתרת ולחיילים בצבאות השונים.

הגליון המיוחד כמעט והופיע עם טעות בשם אנילביץ. מסתבר שבתצלום הבול שהופיע בפירסומים מוקדמים מופיע השם ANIELEWICH בעוד שהשם הנכון הוא ANILEWICH הטעות נתגלתה ממש ברגע האחרון לפני ההדפסה ותוקנה. (השווה את הצילום עם הגליון שהופיע).

בטאון התאחדות בולאי ישראל

ת.ד. 2896, תל-אביב

Fédération des Sociétés Philatéliques
Israéliennes

P.O.B. 2896 TEL-AVIV, ISRAEL

לראש השנה - ארבעה בתי כ"נ

בתי-כנסת ארכיטקטוניים

ארבעת בתי-הכנסת שיופיעו בבולי דואר לקראת ראש השנה תשמ"ד הם בעלי מבנה ארכיטקטוני מיוחד. בית-הכנסת הספרדי בתל-אביב נחשב למפואר ביותר בארץ. הוא תוכנן על-ידי האדריכל י. ברלין ובנוי במתכונת ביזנטית כשהכיפה מורכבת משבעות מצולעות, האחת מעל לשניה, במבנה של 15 מדרגות המזכירות את ט"ו שירי המעלות שבספר תהילים.

בית-הכנסת ישורון בירושלים תוכנן על-ידי האדריכלים מאיר רובין וד"ר א. פרידמן והקמתו הושלמה בשנת 1936 כשבו כל סידורי תפילה מתוקנים במבנה מודרני ונאה.

בית הכנסת אוהל אהרון בטכניון בחיפה, נחנך ב-1969 ותוכנן על-ידי האדריכל אהרון קשטן. ארבעה עמודים נושאים את הבנין מעל הקומה הפתוחה המיועדת לפעילויות הטכסיות. הגג מדורג וקעור כלפי מעלה. המבנה מושפע ממסורת בתי-כנסת במרכז אירופה, פורטוגאל וצפון-אפריקה.

בית הכנסת המרכזי בבאר-שבע שתוכן על-ידי נחום זולוטוב, שואב את השראתו מן האוהל שנטעו אבות האומה בבאר-שבע. הוא דמוי אוהל ומועצב בסגנון מודרני מבטון יצוק ומתנשא לגובה 18 מ' (ח"י). המבנה ניצב על משטח בצורת מגן-דוד.

באוגוסט - 7 בולים חדשים

ב-26 באוגוסט צפויים 7 בולים חדשים: שני בולי יובלות - נס-ציונה ויסוד המעלה; בול-זכרון לעפולה וארבעה בולי מועדים תשמ"ג, שהוקדשו לבתי כנסת בארץ. בול נס-ציונה הוא בערך נקוב של 13 שקלים, בול יסוד המעלה הוא בן 11 שקלים, עפולה - 15 שקלים, ובולי בתי-הכנסת הם בערך נקוב של 3, 12, 16 ו-20 שקלים.

גליון "תבול" - כגלויות מזכרת

גלויות מזכרת נאה ומעניינת תוגש כשי השרות הבולאי לבאי התערוכה "תל-אביב 83". השרות הבולאי ידפיס בנוכחות הקהל בתערוכה גלויות-תדפיס של גליון "תבול" שהופיע לכבוד תערוכת הבולים הלאומית הראשונה ב-1949. גליון זה יודפס עתה מחדש עם הקדשה מיוחדת וינתן, כאמור שי למבקרי התערוכה, תמורת כרטיס כניסה.

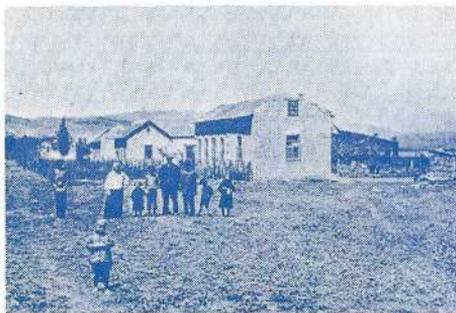
שני בולי יובלות – נס־ציונה ויסוד המעלה

ביתו של ראובן להרר בנס־ציונה

בול שני ליסוד המעלה

ייסוד המעלה גם היא בת מאה והבול החדש הוא כמובן לרגל היובל, אבל, כבר בי 1959 זכתה מושבה זו בבול מיוחד במסגרת סידרה של שלושה בולים שהוקדשו אז לקבוצת דגניה,

לקיבוץ מרחביה ולמושבה ייסוד המעלה. המושב בה הוקמה על־ידי חובבי ציון בקצה ימת החולה ובאחד האיזורים השוממים ביותר של ארץ ישראל בימים ההם. הכללתו של היישוב בשנת 1900 בין המושבות שהכרוז אדמונד דה רוטשילד הושיט להם עזרה. לא הועילה הרבה. גם התכנית לנטוע עצינות לגידול טואי המשי לא האירה פנים למתישבים ולא נותר להם אלא להתפרנס מגידול דגנים ושומשומין וזאת עד שנות ה־40. כשהחברה היהודית להתישבות בארץ־ישראל, פיק"א החלה להעניק להם סיוע מוגדל.

ליסוד המעלה לא היה בית דואר משלה. היא קשורה לדואר־נע. בזמן הבריטים, כל שרותי הדואר נעשו בראש פינה, שנוסדה בי 1882, אבל דואר היה בה רק משנת 1910. לפני כן נעזרו בדואר טבריה או צפת.

על שהניפו נס־ציון

נס־ציונה נוסדה בשנת 1883 במקום בשם "ואדי חנוך" (עמק השושנים). מסופר שה"טמפ" לר" (כינוי לחבר מסדר דתי של פרשים נוצרים שהיה בירושלם בתקופת הצלבנים), הגרמני רייסלר, רכש בוואדי חנוך פרדס והקים לו בית. אחר־כך ביקר ברוסיה והכיר את ראובן להרר, ציוני־דתי שנאות להצעתו של הגרמני להחליף את אחוזתו בארץ הקודש,, לזו של היהודי

בסביבת אודיסה. בדיוק לפני מאה שנה. עלה להרר ארצה, קיבל את רכושו וקרא לו "נחלת ראובן". כיוון שהיה דתי ולא היה לו מניין יהודים לידו עשה מאמצים לצרף אליו מתישבים נוספים. המתישבים בחרו בשם "נס ציונה" על שהניפו את דגל התכלת־לבן למורת רוחו של השלטון הטורקי בתחילת התישבותם. עתה, יושבים בנס־ציונה כ־14 אלף תושבים והיא אחת המושבות הראשונות שקמו מאז חידוש ההתישבות היהודית בארץ־ישראל. היא כמובן בת מאה ותזכה השנה בבול דואר מיוחד.

הדואר העברי החל לפעול בנס־ציונה בי 1948. לפני כן פעל דואר מנהלת העם והייתה חותמת מן הסוג שהיו בתקופה זו ביישובים אחרים בארץ.

בתוית הרישום בזמן הבריטים היה כתיב שונה: בי 1927 נהגו לכתוב NES ZIYONA בי 1929 כתבו NES TSIYONA במדינת ישראל כתבו NES ZIONA.

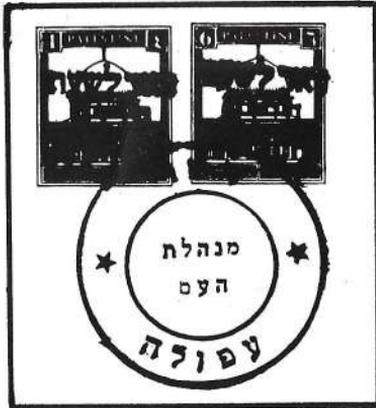
בבול החדש כתוב NES ZIYONA.

בול עפולה התאחר

אף מחולקות חלוקות-משנה או בבעלותם של נעדריים.

תושבי עפולה מתפרנסים מעבודה בחקלאות, בתעשייה ובשירותים.

לא נותרו עדויות רבות מעברה הרחוק של עפולה, אולם חפירות ארכיאולוגיות בשנת 1926 ובשנת 1931 חשפו שרידים של כלי-חרטינה מן האלף הרביעי לפנה"ס. במהלך חפירות מאוחרות יותר באותו האתר (בשנת 1950 ובשנת 1951) נתגלו קברים וסימנים אחרים מתקופת הנחושת המוקדמת, הבינונית והמאוחרת.

דאר לשעת חרום

בעפולה נעשתה יוזמה בולאית, כמעט פריטית, כשכמות מבולי מנדט בריטיים בערכים שונים הוחתמה בהדפס-ירכב "דאר לשעת חרום עפולה" והופצו בימים הראשונים של חודש מאי

דאר לשעת חרום עפולה

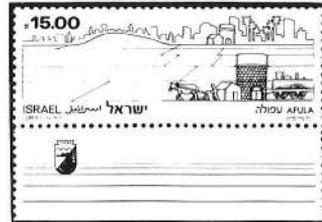
1948 לפני הכנסת בולי הדואר-העברי למחזור, ב-16 במאי 1948.

הדפס-הרכב המיוחד נעשה גם עבור טבריה ונהלל, אך ביוזמתם ובסמכותם של מנהלי הדואר המקומיים בלבד.

דואר עפולה בימי המנדט הבריטי

בזמן שלטון הבריטים בארץ, פעלו בעפולה ארבע יחידות דואר שונות, בתקופות שונות: ב-22 בספטמבר 1920 ועד 10.8.22 פעלה

כבר כתבנו על תכנית השרות הבולאי להנפיק השנה בול-זכרון מיוחד למלאות 53 שנים לעפולה ואף התפעלנו על התאריך המעוגל, שכן אם נועד הבול לציין תקופה בחיי היישוב, כי אז הגיוני להנפיקו במלאות 50 שנה ליישוב ולא 53 כפי שזה קרה לגבי בול עפולה. ממכתבו של מזכיר העיר עפולה, מ. ניצני, מסתבר שעפולה בקשה בול מיוחד אכן, כבר בהיותה בת 50, כאשר קיבלה מעמד של עיריה, אולם הבול התגשם רק השנה.

עפולה היא מודד של רשת כבישים, המתפרסם: צפון-מערב לחיפה; צפונה לנצרת; צפון מזרחה לטבריה; דרום-מזרחה לבית שאן; דרומה לשכם ודרום-מערבה למגידו ולחדרה.

למרות מיקומה האסטרטגי הבולט לא התגשמו רצונה ושאירתה של עפולה לצמוח לעיר משגשגת. שמה הופיע לראשונה על המפה כתחנת רכבת לאורך מסילת הברזל, שהניחו הטורקים בשנת 1905 ואשר קישרה את חיפה עם בית שאן. (קו המסילה נסגר בשנת 1948). מיסעף שתחילתו בעפולה (ונסגר בשנת 1936) הוליך דרומה לג'נין, לשכם ולטולכרם. בניין התחנה בן השמונים, הישן ביותר מבין מיבניה של עפולה היה אחר-כך בניין המפקדה של בסיס צבאי, ששימש את צבאות טורקיה וגרמניה במלחמת העולם הראשונה. כאן הנחיל צבא נפוליון בשנת 1799 תבוסה ניצחת לצבא השולטן הטורקי.

תולדותיה של עפולה בזמן החדש מתחילות בשנת 1925, כשביוזמת חבורה של ציוני אמריקה ("קהילת ציון") ובעידוד שלטונות המנדט הבריטיים התיישבו משפחות יהודיות אחדות על אדמת הכפר הערבי אל-פולה, שממנו נגזר שמה הנוכחי של העיר. (שמו של הכפר נזכר פעמים רבות בתקופה הצלבנית וכיום שוכן שם קיבוץ מרחביה). תקוות גדולות תלו ראשוניה בהיאחזות זו, שאמורה היתה להיות למרכז תעשייתי ולמרכז שיווק לתוצרת החקלאית של הקיבוצים ושל המושבים שבסביבה, אך כמה וכמה סיבות מנעו בעד התגשמות הצפייה הזאת.

הישובים שבסביבה שאפו להיות עצמאיים ככל האפשר והעדיפו להסתייע בשירותיה של חיפה, החלקות היו קטנות בדרך כלל, ורבות מהן

מספר בתי-דואר, סניפים, סוכנויות וקווי דואר נע

טבלה מעודכנת וחשובה מאוד לאספני תולדות הדואר בארץ ישראל פורסמה לא מזמן ע"י המחלקה לכלכלה וסטטיסטיקה במשרד התקשורת ואנו שמחים לפרסמה לתועלת אספנינו. הטבלה סוקרת, בצורה השוואתית, את מספר בתי-הדואר, סניפי-דואר, סוכנויות דואר וקווי דואר נע, שהיו בתקופה שבין 31.3.82 - 31.3.78. בטבלה נסקרה כל הארץ ובנפרד לפי חלוקה של ערים גדולות ומחוזות, כמו ירושלים, ת"א, חיפה, מחוז הדרום ומחוז הצפון. להלן שני חלקי הטבלה.

31.3.1982						כל הארץ					יחידות דואר
מחוז ירושלים	מחוז הדרום יפו	מחוז ת"א-מחוז המרכז	מחוז חיפה	מחוז הצפון		31.3 1982	31.3 1981	31.3 1980	31.3 1979	31.3 1978	
1	21	1	27	1	41	92	92	90	90	88	בתי דואר
20	10	42	20	15	17	124	121	120	120	119	סניפי דואר
13	52	14	152	17	133	381	388	395	397	392	סוכנויות דואר
1	18	-	5	-	19 (1)	43 (1)	43	43	43	43	קווי דואר נע
23	280	-	92	-	353 (1)	748 (1)	730	691	672	662	יישובים משורתיים
110	2670	-	700	-	2540	6020	6040	6020	6010	6010	ק"מ ליום

קבוצת עובדי הדואר משנות השישים בפתחת סניף גבעת המורה (1965).

מראה כללי של עפולה

עפולה / המשך מעמ' 6

סוכנות דואר בשם עפולה. סוכנות זו הפכה ב-11 באוגוסט 1922 למשרד דואר, גם כן בשם עפולה. דואר זה פעל עד 2 באוגוסט 1925. ב-3 באוגוסט 1925 פעל הדואר הזה בשם

אל-עפולה. כ-7 שנים הוטבעו שם חותמות-דואר בשם אל-עפולה, כנראה עד ה-26 במאי 1931. ב-27 במאי 1931 שונה שם הדואר לדואר עפולה וכך פעל עד 14.5.48, יום הכרזת המדינה, שהיה ידוע יום שישי. ביום ראשון, 16 במאי נפתח הדואר עם בולי הדואר העברי ובוטלו חותמות הדואר המנדטוריות וכמובן גם הבולים. מנהל הדואר הראשון בעפולה והתושב הראשון, כפי שהוא מעיד על עצמו, היה מר צבי ברקוני, עתה תושב חיפה. ברקוני פתח את הדואר ב-1922 בתחנת הרכבת הידועה מן הימים הדם.

ת"א 83 - בהילוך גבוה

"שטוקהולמיה 86"

בשנת 1986 צפויה בבירת שוודיה תערוכה בינלאומית בשם "שטוקהולמיה 86". לקראת האירוע הונפקו ארבעה בולים בערכים של 1, 2, 3 ו-4 קורונות. בולים אלה הם הראשונים בשוודיה המריאים בול עלגבי בול כפי שהצגנו אותם לפני כמה שבועות. לאלה שביקשו פרטים נוספים נציין שהכוונה לשני בולים עם דיוקן מלך אוסקר השני, שהיה מלך שוודיה ונורבגיה. בעת כהונתו נפרדה נורבגיה משוודיה בדרכי שלום. הערכים 1 ו-3 קרונות מתארים הצעות שהוגשו בזמנו לסידרת בולי מלך אוסקר השני ולא הודפסו כבולים. ארבעת הבולים הודפסו בצורת דפית זכרון.

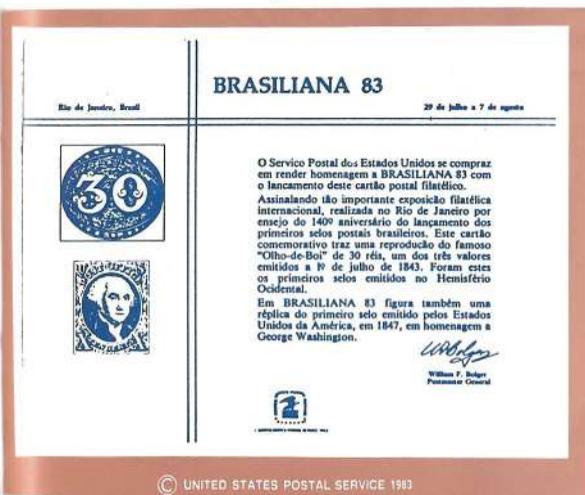
תערוכת הבולים הלאומית בהשתתפות בינלאומית, ת"א 83 שתיערך השנה בתל-אביב סיימה בימים אלה את מיון החומר לקביעת מספר המוצגים והיקפם בתערוכה. בס"ה יהיו כ-1500 מסגרות תצוגה. בתערוכה מדור בינלאומי של חומר בולאי של ארץ הקודש ו"יודאיקה". נודע, כי בתערוכה יטלו חלק אספנים מכ-15 מדינות מכל העולם.

- ת"א 83 תתקיים בין ה-25 לספטמבר ל-3 באוקטובר 1983, בגני התערוכה במרכז הירידיים.
- דואר ישראל מכין עתה גיליון זכרון מיוחד שיעלה 120 שקלים. כן הוכנו 9 חותמות זכרון מיוחדות עם נוסחים שונים לכל אחד מימי התערוכה:
- 25.9 - יום פתיחת התערוכה;
  - 26.9 - יום תל-אביב;
  - 27.9 - יום הנוער;
  - 28.9 - יום "ישראל 85" (תערוכה בין לאומית בתל-אביב ב-1985).
  - 28.9 - הושענה רבה - חותמת מיוחדת.
  - 30.9 - יום הבולאות הנושאת.
  - 1.10 - טקס חלוקת הפרסים.
  - 2.10 - יום ארץ הקודש.
  - 3.10 - יום נעילת התערוכה.

חותמת דואר ל"ברזיליאנה 83"

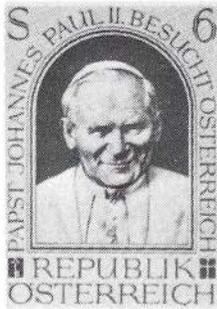
ב-29 ביולי הוטבעה חותמת דואר מיוחדת לכבוד תערוכת הבולים הבין לאומית בריידיה ז'נרו. נוסח החותמת "ברכת בולאי ישראל ל"ברזיליאנה 83".

האפיפיור - באוסטריה

דואר אוסטריה מכין עתה בול מיוחד, שבוודאי יזכה גם לתפוצה גדולה לכבוד ביקורו של האפיפיור ג'ון פאולוס השני באוסטריה. הבול יופיע בספטמבר השנה, בערך נקוב של 6 שילינג ובמרכזו דיוקן האפיפיור. בול אחר שיופיע שם בספטמבר יוקדש למאה שנות בית העיריה בווינה.

באוקטובר יופיעו 3 בולים: לקונגרס העשירי של לשכת המסחר, אומנות מודרנית ויום הבול 1983. בנובמבר יופיע בול חג המולד.

13 מיליון עסקים

בארה"ב יש יותר מ-13 מיליון עסקים הקרויים שם "עסקים קטנים" שלכבודם נערך החודש שבוע המסחר הזעיר. לקראת השנה הבאה, מכינים כבר עתה מעטפה עם בול מוטבע בערך נקוב של 20 סנט עם סמלים כמו קפה-מסעדה, בנק, ספרים, נעליים וכו', שהם חלק מן המסחר הזעיר אותו יש בדעת הדואר לעודד.

המעטפה עם בול הסמלים השונים, באה להזכיר שהחוש העיסקי מפותח בארה"ב ושעסקים קטנים תורמים הרבה לכלכלת המדינה. 40% מהצריכה; 55% מכח העבודה וקרוב ל-99 אחוז מתעסוקת הסקטור הפרטי.

"בנקוק 1983"

סמל תערוכת "בנקוק 83" שנפתחה ב-4 באוגוסט בבירת תאילנד. ישראל משתתפת בתערוכה בתוצגת השרות הבולאי.

עברית - שפה רשמית בתערוכה

בין-לאומית

בתערוכה הבין-לאומית בשווייץ, "תמבל 83" שננעלה שם בסוף חודש מאי נטלו חלק ארבעה אספנים ישראלים וארבעתם צוינו במדליות. "תמבל 83" היתה תערוכה נושאת בין-לאומית עם השתתפות שופט מישראל.

הפרט המעניין שהיה בתערוכה "תמבל 83" זה שבפעם הראשונה בתולדות הבולאות המאורגנת ניתן ביטוי לבין-לאומיות שבתערוכות בולים בצורה שתקנות השיפוט שהוכנו לשופטים מארצות השונות ניתנו במספר שפות, לרבות עברית. כאמור, היה בתערוכה שופט ישראלי אחד, ד"ר עימנואל אילן ואולם בין המאר-גנים השווייצריים היה יהודי ישראלי לשעבר, ד"ר ברגר מחיפה והוא זה שדאג לתרגם גם את תקנות השיפוט גם לשפה העברית והטקסט העברי הודפס מעברו השני של התקנון שהודפס בשפה האנגלית. ד"ר אילן, שחזר השבוע מן התערוכה, הרצה בפני קהל בולאים בתל אביב והעלה על-גס את הדיוק והסדר השווייצריים ששלטו בתערוכה מראשיתה ועד סופה.

יותר מאלפיים מסגרות הוצגו בתערוכה וסידורן באולמות התערוכה התחיל יום לפני פתיחתה בלבד ובפתיחה "דפק" הכל כמו שעון שווייצרי.

בריודה ז'נרו צפויה החודש תערוכת בולים בין-לאומית ובה כ-100 מסגרות של אספני ישראל. ד"ר אילן משתתף בה כנציג לקונגרס ומ. מרטין כקומיסר.

<p>כרטיס חובתה לבקור חד פעמי בתערוכה בילים לאומית "תל-אביב 83"</p>	
<p>תערוכת הבולים הלאומית "תל-אביב 83"</p>	
<p>המארגנת ע"י עמותת בולאי תל-אביב מומנה אוצר לבקר בתערוכה שתערך בבניין הקונגרסים במרכז הירידים, בני התערוכה ש"ד רוקח ת"א, בימים 25.9.83 - 3.10.83</p>	
<p>כאשפני חודאר בתערוכה ייסבר גליון חוברת לתערוכה ותוסב ותומת מיוחדת המחיר לקוח לקול בשעת 14.00, 25 בספטמבר 1983</p>	
<p>שער נרשיש חז - לקבלת חרופס מוכרת בכיתו חובתה השירות הבולאי</p>	

כרטיס כניסה חינם לתערוכת "ת"א 83" כפי שניתן עתה כשי לכל מנוי השרות הבולאי.

עם הקמת מוסיאון הדואר בתל-אביב

— מאת אריה לינדנבאום —

שלנו, אולי אף יותר מאשר בכמה מוסיאונים דואריים אחרים בעולם, שהם כלליים, בדרך כלל.

מה במוסיאון ?

לפי מנהל מוסיאון הארץ, רחבעם זאבי, השר ציפורי ומנהל השרות הבולאי משה כהן, המדובר בארבעה אגפים מיוחדים בשטח כולל של כ־1,500 מ"ר במבנה דירקומתי (ללא ארכי-טקטורה מיוחדת) בהם ירוכזו האוצרות הבול-איים והדוקומנטריים בארבעה תחומים.

תולדות הדואר, ישראל, יודאיקה ובולי העולם נגד ע־ישראל וישראל. כל תחום מן הארבעה יכול לכולל כמו כן רק בולים וחומר דוארי אלא אף מוצגים דואריים, ויהיו אמצעים דידקטיים לתלמידי בתי־הספר.

בנושא "יודאיקה" אפשר יהיה לראות "שחור על־גבי לבן" תרומת היהודים לתרבות העולם שכן היהודים שצויינו אי־פעם בעולם כולו בבולי דואר, זכו בכך משום שתרמו באישור תם וגאונותם לתרבות העולם כולו וכתודה על־כך צוינו בבולים או חותמות־דואר. כאלה יש הרבה מאד וטוב שירוכזו במקום מכובד כמו־ס־און דואר ויאירו עיני כולם, אולי גם את אלה שלא היו רוצים שפתאום יתגלה בצורה מרוכזת כל כך חלקם של היהודים בהתפתחות האנושות כולה, החל מפרויד ואיינשטיין וכלה במדעני החלל האחרונים.

גם ספר הספרים, התנ"ך, כפי שבא לביטוי בבולי דואר רבים, ימצא מקומו במוסיאון הדואר וכאן מן הראוי לשבח את אלה שידעו לקשור יחד את ההיבטים היהודיים השונים ולתת להם קורת־גג אחת.

לא כל כך ברור לי צירופו וחיוניותו של הנושא "בולים נגד עם ישראל ומדינת ישראל", שכן המדובר בבולי ערב המציגים לרוב את מפת ישראל עם סיסמאות כמו שיבה למולדת השדודה. זכור את דיריאסין ועוד כאלה. בולים אלה אינם תעמולה אנטישמית מן המקובל מימי הנאצים שיש עניין להבליטה מטעמים היסטוריים, כדוקומנטציה לשואה וכו', אלא תעמולה אנטי־ציונית גסה בדרך כלל ופרימיטיבית תוך ניצול עובדות לעתים מזומנות כמו הפלת המטוס הלו־בי, הפצצת הכור האטומי בעיראק, השרפה במסגד אל־אקצה, דיר יאסין ועוד, שאולי מוטב היה בכלל לא לעסוק בהם.

אני מקווה שאם אכן יעובד הנושא האחרון של בולים נגד ישראל הוא יזכה בפרפורציות כאלה, שלא יגרע מן העיקר.

ה־5 ביולי 1983 יירשם בתולדות הבולאות והדואר בארץ ישראל כיום היסטורי, שכן ביום ג' ה־5 ביולי, נחתם החוזה בין עיריית תל־אביב ומשרד התיקשורת בדבר הקמת מוסיאון דוארי בקרית המוסיאונים בתל־אביב במסגרת מוסיאון הארץ. נוכחתם בחתימה ההיסטורית בטקס חגיגי בלשכתו של שר התיקשורת ונכרתו, שלפני כעשרים שנה הייתי בטקס דומה בארוחת ערב חגיגית במלון הולילנד בירושלים, שם הוחלט על הקמת מוסיאון דוארי בירושלים כשלוחה של מוסיאון ישראל, אך לא בתחום המוסיאון. אבי הרעיון היה מיודענו ב.א. ברקאי מירושלים שהשיג למטרה זו מבנה צנוע בשטח מלון "הולילנד". שנים אחרי כן, עם הבחרו של טדי קולק לראשות העיר ירושלים, נרקם הרעיון להקים את המוסיאון הדוארי בתחום מוסיאון ישראל, או החלו מגיעות תרומות ואוספים של נדבנים מחו"ל, אך התברר שה־מייסדים, שהצליחו לשכנע את ראש העיר ירושלים, טדי קולק, להעמיד קרקע לבניית משכן קבע למוסיאון ולעניין תורמים לאמצעי בנייה, לא הצליחו לשכנע את משרד הדואר דאו להתחייב לתחזוקה שוטפת של המוסיאון, וכך נגנז רעיון המוסיאון הדוארי למשך כ־20 שנה.

נוכחתי בכל אלה, כי לא הייתי רוצה שהרע־יון היפה לא יתגשם גם הפעם. נקוה שכן, כי עושה רושם שהפעם לובנו הדברים ביתר יסודיות וכל הסיכויים, שהחלום יתגשם.

אור לגויים

שר התיקשורת מ. צפורי אמר בטקס שהוא מאמין שהמוסיאון יהיה כזה שגם גויים יבואו ללמוד ממנו. זה יתכן, כי בעולם הגדול אין הרבה מוסיאונים דואריים ועל־אף העובדה שאנו מדינה קטנה, בת 35, הרי שמבחינה דוארית יש לנו הסטוריה עשירה שנחקרה במידה ניכרת ואכן ניתן להחזיר ולתעד הרבה דברים כבר מסוף המאה הקודמת. כיוון שהיינו ארץ שרבים חשקו בה. היתה אצלנו תחרות על מתן שרותי הדואר שסופקו על־ידי מעצמות אירופיות בתוקף הסכמי הקפיטולציות בימי שלטון הטורקים, בתקופה העות'מנית.

כאמור, הרבה דברים כבר נחקרו ולא יקשה על הנהלת המוסיאון לשחזרם.

מה שחשוב מאד, במיקרה זה, שהמוסיאון הישראלי לתולדות הדואר בארץ־ישראל יהיה בהכרח גורם משיכה לאספנים מכל העולם. שכן הנושא "הארץ הקודש" הוא מן הנפוצים כיום בעולם הבולאי - יהודים ולא יהודים מאספים חומר זה ובוודאי שיהיה להם עניין במוסיאון

פרפראות

גליון זכרון של קפריסין התורכית לכבוד "אירופה" 1983.

בול זכרון לג'ון קנדי

20 שנה מלאו למותו של נשיא ארה"ב ג'ון פ. קנדי ונראה שרק קאמרון שבאפריקה זכרה להנציח שוב את המאורע הטראגי בבול זיכרון. דואר קאמרון הנפיק סידרת בולי זיכרון שאחד מהם נושא דיוקנו של הנשיא המנוח - ג'ון קנדי.

גליון זכרון של ניואה (אחד מאיי קוק) לכבוד הג'מבורי ה-15 שנערך הקיץ בקנדה. בולים דומים הופיעו בכל הטריטוריות של איי קוק.

במונקו - דפית זכרון

עצים ופרות הוא הנושא לדפית זכרון חדשה של מונקו שתופיע בסוף השנה בערך נקוב של 10 פ"צ. בדפית ארבעה בולים.

חוזה לבנון ללא בולים

יש אומרים שההסטוריה חוזרת על עצמה וכנראה שיש דבר בגו... הנה, למשל, החוזה הרופף עם לבנון שלא הצדיק, כנראה הנפקת בולים מיוחדים או לפחות חותמת דואר, כי כבר היו דברים מעולם וחוזה עם לבנון, שהיה צריך להחתם ולכבודו עמדו להופיע בולי דואר מיוחדים - לא אושר והבולים לא הופיעו. והמעשה שהיה, כך היה: ב-13 בנובמבר 1936 חתמה משלחת צרפתית על חוזה להענקת עצמי אות ללבנון. על החוזה חתמו משלחות של שתי המדינות והוא היה טעון אישור הפרלמנט בפריז, אך זה לא אישר את החוזה עם הלבנונים.

דואר לבנון שיחס לחוזה העצמאות חשיבות ממלכתית והזמין בפריז בול זכרון מיוחד. היה מדובר בבול בעל צורה גדולה עם תמונת שתי המשלחות שחתמו על החוזה, בדומה לבול שהופיע במצרים לרגל החוזה המצרי אנגלי.

הבול הלבנוני הודפס בפריז בגליונות בני 25 בולים בערכים של 10 גרוש והיה מוכן להפצה, אך חיש מהר התברר שהפריז למנט הצרפתי לא אישר את החוזה והבול נגנז ותוכנית הפצתו בוטלה, כמוכר.

המקרה שלנו בכל זאת שונה, שכן הפרלמנטים בשתי המדינות אישרו את החוזה והיה, איפא, מקום לציון בולאי כלשהו בשתי המדינות.

בעיות איסוף תימטי

התימטי לפרק סדרות בולים ולהשתמש אך ורק בבול שעוזר לו להגיע לנושא המיוחד. עקרון זה יכול להוביל למחשבה, כי אפשר לבנות אוסף רציני על נושא מסוים אפילו ע"י שימוש בבולים זולים ולוותר על היקרים מתוך הסדרה, אולם אין להכנס למלכודת זו. אוסף על נושא חייב לכלול חומר בולאי רציני, וזה ניתן להשגה ע"י הכללת בולים נדירים ויקרים יותר. זה מה שמקנה לאוסף את הברק והרמה.

הכורח לבנות אוסף עם הגיון פנימי ובהירות, מחיבים את האספן להגביל את שדה הסיפור שהוא מעוניין באוספו, אחרת יתקל בפרקים שונים או בהרחבה של הנושא ללא סוף.

האספן התימטי חייב לדעת כי בכל אוסף כזה קל להקלע לשורה של הסתעפויות שונות הקשורות בנושא האוסף, על-כן עליו מראש למחוק את הבלתי נחוץ לתפיסה המרכזית שבאוספו, ולכך דרושה החלטיות רבה וריכוז מיוחד בבניית התפיסה הכללית של הנושא עליו החליט להתמקד. אין גם כורח להכליל את כל הבולים השייכים לנושא מסוים. חזרה ללא סוף על אותם הבולים יכולה לשעמם ומשפיעה בצורה שלילית על טיב האוסף.

לדוגמה אבחר בנושא הקרוב לי - "הספנות".

בניה שהאספן מעוניין לבנות אוסף על "התפתחות הספנות". מובן מאליז כי ברצונו להראות את התפתחות בניית הספנות במשך מאות ואלפי שנים, או טיפוסי אוניות וספינות בהתפתחותן וכו'. המונח "וכו'" כולל למשל ספנים מפורסמים יותר ופחות, הפלגות של מגלי חלקי עולם, מלחמות-ים, טביעת אוניות ידועות, מגדליאור, נמלים, גבוריים, ציוד ספינות ואוניות, ומושגים רבים נוספים כמו מפות, תלבושות ועוד. במבוכ זה ניתנת יד חופשית לאספן להחליט במה לבחור, אך הוא חייב להחליט גם על קשר הגיוני של דברים ועל מידת חשיבות הפריטים והיקף השימוש בהם הוא מבליט את הנושא בו הוא מטפל באוספו.

למכלול הבעיות האלה אין עוד דפוס

כידוע, יש בבולאות כל מיני תחומי איסוף.

בולאי מסגל לעצמו הרגלים מסוימים וכאשר אחרי שנים רבות של עיסוק בתחביבו הוא מחליט על בניית אוסף לפי נושא מסוים - הוא יעמוד בפני מספר בעיות:

אספן העוסק בתימטיקה חייב להשתחרר מתפיסות (קונצפציות) מסוימות. היות וההשקפות ביחס לתימטיקה שונות ומשונות - חייב בולאי תימטי (האוסף בולים לפי נושא כלשהו), למסור לעצמו הגדרה ברורה, מה פירוש המונח "תימטיקה" הבולאי המצוי, שמתמסר לענף מיוחד באוסף הארץ שהוא אוסף - קורה וחושב שגם בנין אוסף כזה הוא לפי נושא. כך למשל, אספן בולי שוויץ שמתמסר במיוחד לפרק "הלבציה היושבת" או אספן אנגליה הבונה דף לוח מסוים של "הפני השחור", אלה התמחויות בבולאות קלאסית אך אינם אוספים ע"פ נושא.

בצורה כוללת הייתי מגדיר אוסף לפי נושא מסוים כך: אוסף תימטי הוא הבהרה של נושא או תהליך או רעיון כלשהו באמצעות בולים ומסמכים דואריים.

לגופו של ענין, אוסף כזה הוא סיפור ולכל סיפור דרושים היגיון, קשר ובהירות הענין.

הצלחה מובטחת לבעל ידע בבולאות הרגילה (הקונבנציונלית) אולם יש כאן חשיבות עליונה להתמצאות בנושא המובחר. בבולאות הרגילה והמקובלת הכל סב סביב בעיית הבול: הדפוס, הניר סימן המים, שינון, הדבק, גווני הצבע - לכל אלה חשיבות יתר. באוסף תימטי הבול הוא רק אמצעי הסברה. לכך חייב להסתגל אספן תימטי לאחר שחונך שנים רבות להערכה אחרת של הבולאות וחייב לזנוח קונספציה מסוימת ולהקנות לעצמו תפיסה אחרת.

אין יותר חשיבות לסידרה שלמה של בולים, לפעמים סידרת בולים בעלת אותו ציור מיותרת ויכולה להשפיע לרעה על טיב האוסף; אין חשיבות יתר לסימן מים כזה או אחר - הדגש מושם על הבלטת הפרט, אותו מאפיין ומסביר הבול להבהרת נושא האוסף. אי-לכך חייב לעתים האספן

מאה שנות מיסניורים

מיסניורים קתולים ופרוטסטנטים פועלים זה שנים רבות באפריקה וגמביה מציינת השנה מלאות מאה שנה לפעילות זאת.

כאשר תר החוקר הקרטגיני - הנו - את החוף המערבי של אפריקה בי 470 לפני הספירה, הוא דיווח על נחלי אש (עשב בוער?) והרגעש פעיל באיזור ואף סיפר שהצליח לשובת 3 נשים פראיות הנקראות "גורילות". יש סברה שאלו היו גדות הנהר גמביה ועל שטח זה קמה התיש בות שמעט מאד ידוע על עברה. לפנים היתה גמביה חלק מן האימפריה הגנאית. תושביה מוסלמים אדוקים.

מושל גמביה הזמין אליו ב' 1821 מתודיס'טים כמיסניורים ובו זמנית הוזמנה אנה מריה - מייסדת מסדר האחירות "יוסף הקדוש מקלוני", מסנגאל.

גמביה כיבדה את פעילותה של אנה מריה ואחיות המסדר שלה בשני בולים המראים את מאה שנות הפעילות.

גם במדינות אחרות באפריקה צפויים השנה בולים דומים.

מבולי בריטניה שהוקדשו לצבא החל מגדודי המלך ועד לגדודי הצנחנים המודרניים

הילומים בדרום אפריקה

שטאוך עבד בחברת הרכבת הגרמנית הקולוניאלית וכשעובד רכבת אחר הביא דוגמאות של ילומים, אותם מצא במקרה, פשט שטאוך על האיזור ומצא מכרה עשיר ביהלומים ממנו מכר תוך 5 חודשים יהלום מים ביותר מ-350 אלף ראנדים. היהלומים הראשונים נתגלו שם ב' 1908 במקום בשם לידריץ. שם היתה עתה הופעת הבולים החדשים. שני הבולים החדשים בסידרה מראים אנשים בחיפוש ועבודת יהלומים. הבולים הופיעו ב' 8 ביוני. שני בולים אחרים מראים את ארנסט אופנהיים ואוגוסט שטאוך.

כל חיות אפריקה

בורונדי ממשיכה לספק לנו בולים עם בעלי-חיים והפעם סידרה בת 13 בולים מ' 2 ועד 85 פרנק. המהדורה בת 140 אלף והמחיר - יותר מ' 500 פרנק (5.6 דולר).

איסוף תימט/ המשך מעמ' 12

מחשבה מוגדר אחד, ביצירת אוספים תימטיים, אלא מקום ליוזמה אישית וכל אספן יכול לפעול באופן חופשי ע"פ דעתו ותכונותיו. יש שפע של מאמרים בספרות ובעתונות פילטלית אשר כותביהם מנסים לכפות על האספן ציוני דרך ושיטות מסוימות. עם כל הכבוד שאני רוכש למחברי המאמרים השונים ועם כל החשיך בות ברעיונותיהם השונים, הנני מעדיף שלא לרתום את האיסוף לפי נושאים למסגרות ודפוסים קבועים. לדעתי, רצוי לאפשר לכל אספן בטוי עצמי, הדגשת הגישה האינדבידואלית והבלטת העצמיות המחשבתית ואופיו של כל אחד. וכך יתאפשרו החקר המיוחד של הנושא ובניית אוסף כמלאכת מחשבת ע"פ שנוי בהשקפת, ידע וחוש אסטטי.

חלק חשוב של כל אוסף תימטי היא ההדגשה של הנושא במסמכים מקצועיים, אותם יש להכליל באוסף. עיקרון זה חשוב והתיעוד הזה כולל חותמות, מכתבים עם הערות מתאימות וחתומות וחומר דומה. במקרים מסוימים אפשר להשתמש במסמכים רשמיים או כתבות. ושוב, חשיבות עליונה מיוחסת כאן לברירת האספן שמצווה בנידון זה להתאפקות מיוחדת בבחירתו. כיום, קשה ליצור אוסף תימטי בלי מסמכים, אולם גם בענין זה אין להגזים כי מסמכים הם רק פריטים תיאורי ריים של האוסף ואין להרבות בהם יתר על המידה.

בסיכום, הנני פונה לכל המומחים, מחברי מאמרים ואספנים ידועים - תנו חופש ביטוי לאספני הבולאות התימטית. ילך כל אספן בדרכו ויוכיח ידע בשטח התעניינותו. כל אספן יוכיח מהו כושר יצירתו ולאיזה השגים רוחו החופשית ומחשבתו האינדבידואלית מסוגלים להגיע.

2

אינם נדירים במיוחד. אך לא כן הדבר כשמדובר בגרסה המקומית שהודפסה באפריקה ב-1861. (האחרים הודפסו בלונדון) - אותם משולשים המכונים Woodblocks ובמיוחד לגבי מספר שגיאות צבע שנעשו לגביהם. כיוון שפל-טות ההדפסה היו מורכבות מגלופות-בול נפרדות של כל בול Stereo קרה שגלופה של בול ה-1 פני הוכנסה לפלטה של בולי ה-4 פני ולהפך וכך הופיעו בולים של 1 פני בצבע כחול (במקום האדום הרגיל) ובולים של 4 פני בצבע אדום (במקום הכחול הרגיל). הודפסו כ-1200 בולים שגויים של ה-1 פני וכ-1500 של ה-4 פני, אך כמוכן שהרבה פחות מהם נותרו בידי האספנים, ובמיוחד נדירים הצרופים של בולים אחדים ביחד, שבהם מופיעים זה ליד זה הערכים של 1 פני ו-4 פני באותו הצבע (ר' ציור 3: הבול השגוי של 4 פני אדום, מחובר לבול הרגיל של 1 פני).

3

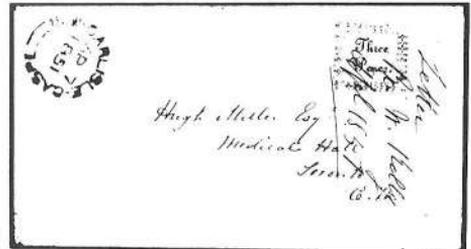
וריאציה אחרת בצבע, נדירה ביותר, היא זו של המשולש של 4 פני בצבע שחור. לא ברור עד היום אם וריאציה זאת היתה שגיאה בהדפסה או שהיתה הדפסת נסיון שבטעות הוכנסו חלק מבוליה למחזור. על-כל-פנים, כיום ידועים 10 בולים כאלה, חלקם חתומים, שאחד מהם מצוי באוסף המלכותי הבריטי ושני במוזאון הבריטי.

הנדירים (4)

מאת ד"ר צ. שמעוני

בהמשך לסקירתנו על בולים נדירים בעולם אנו נמצאים עדיין בתחום האימפריה הבריטית, שכאמור העניקה לבולאים עושר רב בנושא זה. בפרק זה נסקור את קנדה ואת כף-התקוה-הטובה.

הפריט הנדיר ביותר מקנדה, שכמוהו ידוע רק אחד בעולם, איננו בדיוק בול אלא כליל-דאר (מעטפה מודפסת עם בול): ב-1851, כאשר ניתנה לראשונה ההוראה לשמוש בבול-ידאר בקנדה, אך הבולים עדיין לא היו מוכנים, הכין מנהל הדאר בעיר ניו קרליסל (New Carlisle) מעט-פות מבוליות, שעליהן הודפס בשחור Three Pence בתוך מסגרת מקושטת

1

(ר' ציור 1). מעטפות אלו נמכרו לצבור במקום בולים במשך זמן קצר, עד שהגיעו הבולים הראשונים של קנדה.

יותר מפורסם, אף כי הרבה פחות נדיר, הוא הבול השחור בערך 12 פני מהסידרה הראשונה של בולי קנדה, שהופיעה ב-1851. בול זה, הקשור בסידרה היה בשמוש מועט ביותר ובמשך 6 שנות המכירה שלו נמכרו רק 1510 פריטים. ב-1857 הושמדו ע"י הדאר כל שאר הפריטים שנשארו מהדפסה זו וכיום ידועים רק כ-50 בולים מסוג זה, חתומים ובלתי חתומים וביניהם רק שלושה זוגות בלתי חתומים (ר' ציור 2).

המשולשים של כף-התקוה-הטובה הליבו את דמיונם של אספנים צעירים בכל הדורות. לא מעטים אף הצליחו להכניסם לאוספיהם, כי אחדים מהמשולשים האלו

682nd Army Postal Unit (יח' דאר צבאי)
חותמות הדאר שהשתמשו בא"י היו
כדלהלן:

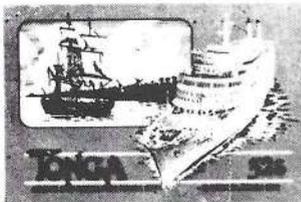
שדה התעופה לוד APD 681
היה בשימוש ע"י 376 Bomber Group
מ-31/10/1942 עד 8/11/1942.
מחנה תל השומר

AP0 682 Tel Litwinsky
היה גם דואר בשימוש בית החולים
(מחנה תל השומר) בתקופה מ-26 בנובמבר
1942 ועד מאי 1946. 24th Station Hospital
AP0685 Tel Litwinsky
בתל השומר הוקם מפעל ליצור מיכלי
פחים לבניזין Jerry Cans אשר נשלחו
למלוי למצרים ומשם דרך תעלת סואץ
ופרס לרוסיה.

המפעל פעל ונוהל בפקוח של יחידת
הנדסה 1081st Engineer Utility Unit
חותמת זאת היתה בשימוש מחודש
מארכ 1943 עד ינואר 1944

בעמק יזרעאל, כנראה בשדה התעופה
מגידו, בכביש הסרגל לעפולה פעל השרות
APO 1221 שדה זה הוקם ע"י הצבא
הבריטי. 57th Fighter Group Air Force
בתקופה מ-15 ביולי 1942 ועד 16
ספטמבר 1942. אחרי תאריך זה עבר משרד
דאר זה למצרים.

בחיפה היה שרות דואר APO 1227
בסוף יולי 1942 הגיעו לא"י להק
מפציצים 98 Bomber Group. יחידה זאת
היתה מורכבת מ-3 טייסות. 2 התמקמו
ברמת דוד ואחת בשדה תעופה חיפה. לפי
מחקרים לא היה מספר הדאר הצבאי
בחותמת שכן היתה ללא מספר. אפשר
למצוא מספר זה רק ברשום כתובת השולח.
תקופת השימוש בדואר חיפה היתה מיולי
1942 ועד מארכ 1943. רוב המכתבים
מהיחידות הנ"ל עברו צנזורה אמריקאית
מדי פעם רואים גם חותמת הצנזורה של
הדואר הצבאי הבריטי.

רק לא בולים נורמליים

בסונגה המתמחה
בבולים יוצאי דופן,
הופיעה באחרונה סידר
רה בנושא תקשורת -
משוננים אך דבוקים
לפרגמנט.

דואר אמריקאי בא"י

מאת צבי ברסט

בתקופת מלחמת עולם השנייה שרתו
בא"י כוחות אמריקאנים מועטים ומשום
כך קיימים אך מעט מכתבי חיילים שנכתבו
על ידם מא"י למולדתם.

במסגרת מחקרים שנעשו על הדאר
הצבאי האמריקני מתקופת מלחמה זאת
ע"י WCC (מועדון אספני דאר צבאי
בארה"ב) וע"י ISRAEL PHILATELIST
מתבררות העובדות הבאות:

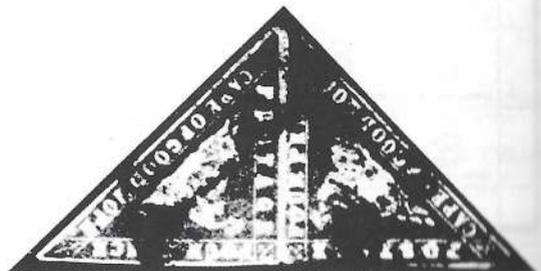
בתקופה בין 1942 עד 1946 היו בא"י
מספר יחידות של ארה"ב:

376th Bomber Group	(חיל אויר)
98th " "	"
57th Fighter Group	"
LEVANT SERVICE COMMAND	(מפקדה)
24 STATION HOSPITAL	(חיל רפואה - בית חולים)
1081 ENGINEER UTILITY DEPARTMENT	(הנדסה)

(המשך מעמ' 14)

בזמנו היתה גירסה, שהופרכה אחרי כן
מיסודה, שבולים אלה בצבע שחור הודפסו
במיוחד לאות אבל על מותו של הנסיך
אלברט, בעלה של מלכת בריטניה.

פריט נדיר נוסף מהמשולשים של כף-
התקווה הטובה, קשור גם הוא בהרכבה לא
נכונה של גלופת-הבול בערך 4 פני בתוך
פלטת ההדפסה - הגלופה הורכבה חצי
הפוכה והתוצאה היתה שנוצר זוג בולים
במצב הפוך זה אל זה (tete beche) רק
דוגמא אחת של שגיאה זאת, שנתגלתה
ב-1930, ידועה בעולם עד היום (ציור 4).

זכור את יום השבת ...

זיכרון לאומני ג'רסיי דגולים, במלאות 50 שנה למותו של ואלטר ויליאם אולס. הבול בערך נקוב של 31 פני מראה תמונה בשם "דוד וראש גלית" אחת העבודות המוקדמות של ויליאם אולס.

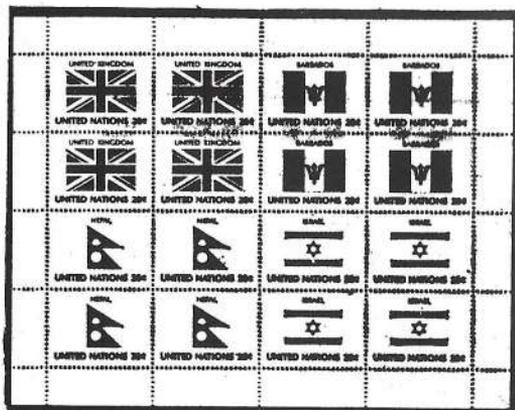
בולים אחרים בסידרה מראים יצירות אחרות של האומן ביניהם תומאס הרדי (1840-1898) סופר נודע שהיה גאה על מוצאו מג'רסיי.

ארנסט אופנהיים - במערב אפריקה

ארנסט אופנהיים היה מנכ"ל תעשית היהלומים בדרום-מערב אפריקה ולזכותו

נקפת התפתחות הענף החשוב שם. אופנהיים (יהודי) יופיע בקרוב בבול דואר מיוחד שיופיע בדרום מערב אפריקה יחד עם אוגוסט שטאן, אף הוא בעל זכויות בפתוח ענף היהלומים בדרום-אפריקה.

בולי הדגלים כפי שהופיעו בגליונות, בדואר או"ם

לעיתים אנו זוכים בבולים בעלי מוטיבים יהודיים ואני מניח שכל אספני "יודאיקה" שמחים כי פשוט נוסף להם בול חדש לאלבום. קורה לעתים שהבולים בעלי הנושאים היהודיים לא רק משמחים, אלא אף מרגשים. כאשר מופיע בול איינשטיין, למשל, שכל אספני דיוקנאות יהודים

שמחים לצרפו לאוסף, זו הנפקה בזכות האישיות ולא משום היותו יהודי. לא כן כאשר הבולים מציגים נושא או תמונה אופייניים ליהדות או למדינת ישראל, בולים כאלה מעוררים עניין מיוחד בקרב האספנים. לבולים כאלה שייכת בוודאי הסידרה האחרונה של איי אנגילה (אי אלמוגים בקבוצת איי ליוורד שבאיי הודו המערבית הבריטיים, עם אוכלוסיה קטנה מזו של אילת שלנו, למשל). אנגילה מנפיקה בולים עצמאיים מאז 1967, כאשר נפרדה מסט. קיטס וניוויס.

הסידרה החדשה הוקדשה לעשרת הדיברות וללא מאמץ מיוחד הודפסו כל עשרת הדיברות ב-10 בולים על-גבי לוחות שיש מעוטרים כשברקע ראש מלכת בריטניה, הוד מעלתה אליזבת השנייה. בכל בול הדיבר, כפי שהוא מופיע בספר שמות בתירגום אנגלי, לרבות זה עם "זכור את יום השבת"...

דוד וראש גלית

נדמה לי שהמדובר בבול דואר ראשון של האי ג'רסיי שאספני "יודאיקה" יוכלו ליהנות באלבומיהם. הכוונה לבול דוד וגלית שהופיע זה עתה במסגרת סידרת

בול זהה בישראל ובפולין

באחת הישיבות של המזכירות בהשתתפות שר החינוך הפולני, הגיש לשר הפולני את מעטפת הזכרון הישראלית כשהיא חתומה בישראל ובפולין - בשתי חותמות שונות הבול הישראלי שעל-גבי המעטפה מראה רק ראש אחד מתוך האנדרטה, ובהותמת ציור סימלי של לפיד. על המעטפה הסבר בעברית, אנגלית ופולנית.

רנה קאסין - בצרפת

בדואר צרפת, הופיע השנה בול זיכרון מיוחד לכבודו של המשפטן היהודי-צרפתי, רנה שמואל קאסין (1887-1976). רנה הוא בעל פרס נובל לשלום וסגן נשיא מועצת המדינה בין השנים 1944-1960.

הבול הצרפתי הוא השני שהוקדש לרנה קאסין אחרי שטוגו כבר הקדישה לו לפני כמה שנים בול מיוחד. קאסין היה עורך-דין וד"ר למשפטים. ערב מלחמת העולם השנייה בשנים 1924-1939 היה חבר במשלחת צרפת לחבר הלאומים. הוא איש הציבור האזרחי הראשון שהתייצב בלונדון להמשיך במאבק לצידו של דה-גול. ממשלת וישי דנה אותו למוות בשל כך.

אחרי שחרור צרפת במלחמת העולם השנייה, מונה קאסין לסגן נשיא מועצת המדינה וחבר באקדמיה למדעי החברה והמדינה. השתתף בהרבה משלחות צרפת לאו"ם, היה אחראי לניסוח הצהרה הבינלאומית לזכויות האדם (יחד עם אלנור רוזוואלט) ועל פעילותו זו זכה בפרס נובל לשלום. (קאסין היה עריירי ואת כספי הפרס הקדיש להקמת מכון לזכויות האדם בשטראסבורג). היה ממסדי "אונסקו" ופעל במועצת החוקה של צרפת, וכיו"ר שלה קיבל את שבועת האמונים של הנשיא דה-גול.

רנה קאסין הוא צאצא למשפחות יהודיות מיוחדות מצד אביו ומצד אימו. היה גא במוצאו אך רחוק מיהדות מעשית עד שקיבל על עצמו את הטיפול במוסדות בי"ח (כל ישראל חברים) בעולם. הוא תמך במדינת ישראל והתריע נגד המדיניות הפרו-ערבית של ממשלת צרפת. ב-1968 ביקר בישראל וקיבל תואר ד"ר באוניברסיטה העברית בירושלים.

באיחור מה הגיעה אלינו מעטפת הזכרון שהונפקה לרגל מלאות 40 שנה למרד גיטו וארשה כשהיא חתומה בקיבוץ לוחמי הגיטאות ובווארשה.

הפולנים הנפיקו השנה בול מיוחד לרגל יום הזיכרון למרד גיטו וארשה ועליו קטע מתוך האנדרטה הידועה הניצבת בווארשה ובירושלים, מעשה ידיו

של הפסל נתן רפפורט, האנדרטה הוקמה בווארשה עוד ב-1947 ואילו בירושלים ב-1976.

הבול הפולני מראה מספר דמויות הבולטות באנדרטה ביניהן דמות אחת שהועתקה קודם לכן לבול הישראלי שהוקדש לשואה לפני מספר שנים. ללא תיאום מוקדם, מופיע ציור זהה בשני הבולים - הפולני והישראלי.

בנימין אנוליק מקיבוץ לוחמי הגיטאות, שהשתתף במשלחת ישראלית בווארשה, כחבר במזכירות האגודה הבין-לאומית על-שם יאנוש קורצ'אק, סיפר לנו, כי

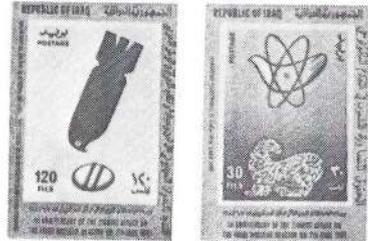
דגל ישראל - באו"ם

דואר או"ם פרסם את גליונות הזכרון המיוחדים עם בולי הדגלים שיופיעו ב-23 בספטמבר, בהם גם דגל ישראל. יופיעו 4 גליונות בני 16 בולים. בכל גליון 4 דגלי מדינה אחת. בגליון אחד מופיעות: בריטניה, ברבדוס, נפל וישראל. בגליון אחר - מלאווי, בילורוסיה, ג'מיקה וקניה; טייוון, פרו בולגריה וקנדה; סומליה, סנגל, ברזיל ושוודיה.

הבולים הודפסו בשווייץ וצויירו ע"י ציירים מדנמרק, ארה"ב, וטייוואן.

הפצצת הכור בבול עיראקי

זמן רב התפלאתי על שעירק לא ניצלה את הפצצת הכור שלה בידי חיל-האוויר הישראלי ופרשתי זאת ברצון לא להבליט את הבושה ולא לעסוק בה לאחר המעשה. נראה שבכל זאת החליט מי שהחליט שם, שאפשר לנצל את הבושה לאמצעי תעמולתי והתקפה על ישראל.

אכן, ארבעה בולים בשני ציורים שונים הופיעו לא מזמן בעירק והוקדשו להתקפת חיל האוויר הישראלי בעירק עם כתובת בנוסח: "גיבוי לתוקפנות הציונית על הבטחון, הריבונות והקידמה של עירק והאומה הערבית". כתובת זו מופיעה בכל ארבעת הבולים. בשניים מהם מופיעה פצצה שחורה בצורת עיט זונק מן השמיים, כשעיני הציפור המבהילה הוא מגן דוד קטן. הציפור-פצצה זונקת על ביצה קטנה, עליה דגל עירק. בשני בולים האחרים צוייר סמל האטום עם ראש יונת השלום מעל גמל גדול וכתובת: "התקפה ציונית על הכור האטומי העירקי".

ארבעת הבולים הגיעו ארצה ומופצים כאן על-אף שקיים עדיין איסור להפיץ בולי מדינות עוינות ועירק בוודאי נמנית עליהן.

אוטו וארבורג - בגרמניה

אוטו הינריך וארבורג, הכימאי היהודי-גרמני, בעל פרס נובל לפיסיולוגיה, יופיע ב-11 באוגוסט בבול זכרון מערב גרמני. הבול יציין במאות 100 שנה להולדתו (1883 - 1970). אוטו וארבורג הוא בנו של אמיל וארבורג, פיסיקאי גרמני שנפרש מן היהדות, אך שייך למשפחת וארבורג הנודעת, אליה שייך גם אוטו וארבורג, הבוטנאי הציוני, ידידו של הרצל, שהיה נשיא ההסתדרות הציונית בשנים 1912 - 1920.

על שפת הכנרת

לחופי כנרת מספר מקומות המפורס-מים בקדושתם במסורת הנוצרית, כמו כפר נחום, טבחה, הר האושר ומגדל. ישו הנוצרי שוטט הרבה בצפונה של א"י והוטבל במימי הירדן. בין אלה שסובבו אותו היו בעיקר בני השכבות העניות, דייגים, בעלי מלאכה ועוד.

לפי הבשורות פגש ישו על שפת ים כינרת שני אחים - שמעון, שקרא לו פטרוס ואנדריוס, שהיו דייגים. אמר להם להצטרף אליו והוא יעשה אותם ל"דייגי אנשים"... הם זנחו מיד את רשתותיהם והלכו אחריו. יחד עימם פגש בעוד שני אחים, ג'יימס וג'ון, שישבו עם אביהם בספינה ותיקנו רשתות. גם להם קרא וגם הם הלכו בעיקבותיו. בין הניסים שעשה לחבריו הדייגים שמלא להם דגה לרוב...

נס זה, שהתרחש בים כנרת, צוייר בידן הצייר האיטלקי רפאל ב-1515 כאחד מעשרת המודלים לשייחים עם תמונות מחיי השליחים של ישו. הדגמים הועברו לאורג המפורסם בזמנו, פיטר ואן אלס בבריסל, שהכין מהם שטיחי קיר (ידוע על יותר מעותק אחד מכל דגם). שטיחי הקיר וכמובן הדגמים המקוריים מפורסמים כדברי אומנות מעולים.

מבין 10 הדגמים של רפאל נמצא אחד באוספו של הקרדינל גרימני מוונציה (ציור זה נעלם) ו-7 מבין הציורים נקנו על-ידי המלך צ'ארלס הראשון מאנגליה ונמצאים באוסף המלכותי שם.

נס הדייגים בים כנרת הופיע זה עתה בסידרת בולים של מאלאוי באפריקה. הופיעה דפית-זיכרון עם ישו וחבריו הדייגים בכנרת ובנפרד אותה תמונה מחולקת לשלושה בולים כשבכל בול קטע מתוך התמונה כולה.

הגליון ושלושת הבולים הופיעו במלאות 500 שנה לרפאל.

מ. שמואלי

הדוד ארתור

מתקבל על הדעת שהדוד ארטור היה עובד של חברה גרמנית לתעופה, שעזרה אז לסובייטים. אני מתכתב עם אחד מגדולי האספנים (בולאי, מהנדס אווירונים) שפירסם חומר רב בשטח זה. הוא בדק את כל שמות העובדים בחברות האלה, ועד עכשיו לא הצליח לזהות מי הוא הדוד ארטור. הוא ממשיך לבדוק, ולרשותו חומר רב.

פניתי לאגודה הגרמנית, בה אני חבר. יושב הראש היה מאוד מנומס - שלח חבר ברלינאי לכתובת אליה נשלחה הגלויה. הבניין קיים. הוא גם מצא בין הדיירים כאלה שהתגוררו שם בשנת 1932. אך אף אחד לא זכר לא את מקבל המכתב גד פרליץ ולא את הדוד ארטור.

66 אלף בולים

בוצ'אנה הנפיקה זה עתה סידרה בת ארבעה בולים כשכל בול בסידרה הודפס במהדורה אחרת. הבול בערך הנמוך בן 7 ט' הודפס במהדורה בת 240 אלף בולים ואילו הבול בערך הגבוה של 50 ט' הודפס במהדורה בת 66 אלף בולים בלבד. אף-על-פי-כן, ספק אם הבול בעל המהדורה הקטנה כליכך יהיה נדיר אי פעם?

שנת 1932 הוכרזה כשנה בין-לאומית שניה לחקר הקוטב והיתה חשובה בחקר הארקטיקה.

האניה "סיביריאקוב" (Siviryakov) בפיקודו של הסרן וורונין וחוקר הקוטב אוטו יולביץ שמידט (שמות ידועים מאוד לאספני ברית המועצות), עסקו בעבודות מחקר בארץ פרנץ יוסף

(Franz Josef Land) הסובייטים החליטו להנפיק שני בולים לכבוד המאורע. הוצאו בולים בערך 50 קופ' ו-1 רובל (ראה צלום).

הוחלט גם לערוך טיסה מיוחדת: הדואר נלקח מסיביריאקוב ע"י אווירונים ביום 26.8.1932 (קיימים פרטים בלתי ברורים בקשר לטיסה זו).

הגלויה המצולמת כאן היתה צריכה להשלח בטיסה מיוחדת זו (ראה החותמות המיוחדות), אך עברה בדרך שונה. המעניין אותנו במיוחד הוא, שהיא נכתבה ע"י יהודי - הוא חותם בשם Onkel Arthur (הדוד ארטור) ונשלחה לגד פרליץ בברלין. נראה שגם מקבל הגלויה היה יהודי.

גלויה זו רכשתי בארץ בשנות ה-70, כאי שר פורק אוסף צפלינים גדול. יש להניח, שלפחות גת גד פרליץ מתגורר (או התגורר) בארץ, יתכן ויש מישהו היודע דבר על גת פרליץ או על הדוד ארטור?

אלבומי DAVO להיט השנה

נראה שהאלבומים החדשים מתוצרת הולנד, המצויים במבחר גדול ברוב בתי המסחר לבולים בארץ, הם השנה הלהיט הבולאי בה' הידיעה.

המדובר באלבומים לבולים בסידור הקלאסי של בולי מדינה אחת באלבום עם צילומי הבולים וכיסים שקופים, בשיטה זו מייצרים עתה אלבומים מתוצרת שונה ורובם בטיב מעולה אך המחירים, לרוב גבוהים מאד.

חברת "דוו" ההולנדית מציעה באחרונה שפע אלבומים במחירים נמוכים בהרבה מאלבומים דומים מתוצרת אחרת. האמת היא שלא מובנת בדיוק הסיבה לתחרות, אבל עובדה שאלבומי "דוו" למרבית מדינות אירופה וכן לבולי ישראל הם הזולים ביותר בשוק זה, כשמדובר באיכות מעולה.

מוצעים אלבומים בכריכה מהודרת ובכריכה רגילה, שגם היא מהודרת למדי: לכל מדינה אלבום סטנדרטי ללא כיסוי צלופן ועם כיסים כאלה. האלבום המהודר הקרוי "קריסטל אלבום" מוצע במחיר זול בהרבה מכל אלבום אחר עד כדי פליאה, "דוו" מציעה גם אלבומים כאלה לבולי ישראל, כשממהדורת הפאר היא בשלוש כריכות נפרדות.

במקביל לאלבומי בולים, מוצאים גם אלבומים מתוצרת זאת למעטפות "יום ראשון" סוגים שונים וגדלים שונים. כמו כן אלבומי דוו למטבעות, יעילים ומהירים ביותר.

דפים בהוצאת כרכיית הבול

סידרה חדשה של דפי אלבום לבולי ישראל, בהוצאת כרכיית הבול, הופיעה בימים אלה. הופיעו דפים מספר 152-158

והם כוללים את הבולים מאוגוסט 1982 ועד בולי עצמאות - 12.4.83. (ראש פינה, ראשון לציון, הדסה, מועדים תשמ"ג, 4 בולי עתודה ובול ללא ערך, מזכרת בתיא וזכרון יעקב, תערוכת באר שבע וא"י יפה, גליון הרוגי מלכות, 3 בולי התישבות, דבורה, המלחמה בעישון, אנדרטת ימית, התעשייה הצבאית, כינוס הפועל ובול וגליון זכרון של אגם ליום העצמאות ה"ה).

הדפים הופיעו עם כיסי צלופן ובלי (בשני המקרים הבולים מצולמים).

"כרמל" 1984 - בצבעים

הקטלוג הישראלי היחידי המסחרי שמופיע בצבעים הוא קטלוג כרמל. השנה הופיעו שתי מהדורות של קטלוג זה והדבר מעיד כנראה על הצלחתו. בספטמבר צפויה מהדורה חדשה לשנת 1984. המהדורה הצבעונית שהופיעה, כוללת את כל הבולים עד לבולי יום העצמאות והתעשייה הצבאית קטלוג כרמל נפוץ באחרונה בשל הבהירות והפרוט של מיני תופעות שלאספנים עניין בהן, כמו בולי פוספור, מספרי קטלוגים זרים (מיכל, איזור וסקוט), פרוט לבולי גליונות והפוכים ועוד.

ברשימת המחירים צוין בקטלוג "כרמל", בנפרד, מחיר לכל סוגי הבולים, לרבות דבק מקורי, שובל, מעטפות וכו'.

הופיע קטלוג פכטר 1984

החודש הופיעה מהדורה חדשה של קטלוג פכטר לבולי ישראל, מהדורת 1984. הקטלוג סוקר ב-48 עמודים את כל בולי ישראל עד לבולי אפריל 1983 ומציין מחירים לבולי שובל, ללא שובל, חתום ולא חתום וכן מעטפות יום ראשון. כל הבולים מצולמים.

המחירים מהווים אינדיקציה ומוגזים מים מעט, בהתחשב באינפלציה הצפויה במשך השנה. הפרזה במחירים היא כדי 20% ולגבי קטלוגים שנועדו למשך חודשים אחדים זהו בסיס מחירים סביר.

הקטלוג סוקר גם את מהדורות הבולים שנמכרו, כפי שפורסמו על-ידי השרות הבולאי החל מבול עצמאות 1956.

the heart of Tel Aviv, in Shadal St. It is regarded as the most beautiful synagogue in Israel and one of the finest in all the Orient.

The style of the building is Byzantine. The dome is in the form of 15 poloygonal steps, mirroring the 15 Songs of Degrees in the Books of Psalms.

The design of the Eilyahu Khalaschi Synagogue in Beer Sheva derives its inspiration from the tent that our forefathers put up in Beer Sheva – "and he went up from thence to Beer Sheva ... and pitched his tent there" (Genesis 26.23-25). The building is designed in a modern style, made of cast concrete, and is in the shape of a tent, rising to a height of 18 meters ("18" in Hebrew numerals forms the word "HAI" = Life).

THE OHEL AHARON Synagogue situated on the campus of the Haifa Technion on Mt. Carmel, was consecrated in 1969. Designed by the Technion architect Aharon Kashtan as "a House of Prayer, a House of Study and a Meeting Place", its construction was made possible through the generosity of the Jesselson family of New York.

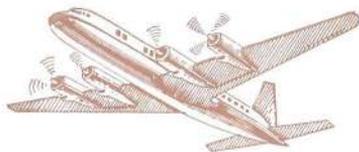
חותמת למוסוליני

שלטונות העיירה האיטלקית פרדא פיו הופתעו אל נכון הפתעה גדולה. הם ביקשו משלטונות הדואר ברומא להטביע חותמת מיוחדת לציון יום השנה המאה להולדת בניטו מוסוליני (החותמת נראית בצילום). שלטונות הדואר השיבו ב"למה לא".

כשהחלו החותמות החגיגיות להיפ-ט אל שוק האספנים קמה טערה איומה ונוראה, והשלטונות הודיעו: "סליחה טעינו". במסגרת גל הנוסטאלגיה לפשי-זם, האופף עכשיו את איטליה (המפלגה הניאירפשיסטית הגדילה את כוחה בבחי-רות האחרונות לפרלמנט) – יש בוודאי מי שקיבלו את ההתנצלות בספקנות.

החותמת האיטלקית כפי שפורסמה בעתון "דבר"

מעטפות טיסה חרשות

200 שנה לטיסת-אדם ראשונה של האחים יוסף ו'אק מונטגופייר, יצוינו השנה במיני טיסות-זכרון, בולים וחותמות מיוחדות.

אוטוטיקי, היא כנראה הראשונה שהנפיקה, כבר ב-22 ביולי, סידרת בולים עם כדורים פורחים, אך ברור שהיא לא תהיה השנה היחידה.

בארה"ב הוטבעה חותמת-זכרון עם מצנח בתחנת בלונים ושורה של חותמות-זכרון למלאות 25 שנה ל NASA, (רשות החלל האומית. חמש חותמות מיוחדות תוטבענה בנושא החלל.

מוסיאון הדואר/המשך מעמ' 10

בסך הכל רעיון המוסיאון הוא גדול וחשוב וצריך לקוות שהוא יוגשם, כמצופה תוך כשנתיים המעניין שאישים הבולטים בהקמת המוסיון הם לאו דווקא בולאים. משום מה התלהבו כל-כך, שאתה מרגיש בעיניהם ממש, שהם צופים מפעל גדול.

הצייר אגם, למשל, שהוא אחד המייסדים, באות לצייר בול מיוחד קיבטי וראשון מסוגו בעולם, כדי להסב את תשומת לב הציבור בעולם כולו לקיומו של המוסיאון בתל-אביב. הוא ידפיס אף ליטוגרפיה מיוחדת למימון פרויקטים במר-סיאון. הכל בהתלהבות בלתי רגילה ולנו לא נותר, פרט לעצות טובות, אלא לאחל לכל העו-רים במלאכה, הצלחה במפעלו!

YESUD HA-MAALA was founded in 1883. Bordering the Huleh swamps, in one of the wildest areas of Palestine of a hundred years back, a group of Polish Zionists from the town of Mezirech made their home here. They bought the land from a Jewish family from Safed who had cultivated it for eleven years, and named it Yesud Ha-Maala, or the Beginning of the Ascent, from Ezra 7:9. "For upon the first day of the first month began he to go up from Babylon."

In 1900 Baron Edmund de Rothschild included Yesud Ha-Maala in the villages he sponsored, but with little result. Projects like the introduction of mulberry trees for silkworm breeding were unsuccessful, and the colonists subsisted on unirrigated grain crops until the 1940s, when PICA—the Palestine Jewish Colonisation Association — extended extra aid.

Drainage of the Huleh in the 1950s changed the macro-environment of the settlement, and its inhabitants obtained more farmland and workable fields. Today its 550 people work 8,000 dunams of land.

AFULA

AFULA, Urban centre of the Jezreel Valley, stands at an important junction about 35 kilometers south-east of Haifa. Beautifully situated in the luscious Plain of Jezreel. It is also the hub of a road network spreading like spokes from a wheel north-west to Haifa; north to Nazareth; north-east to Tiberias; south-east to Beth Shean; south to Nablus and south-west to Megiddo and Hadera. Despite its remarkable strategic location, Afula never fulfilled its early promise of developing into a prosperous town. First marked on the map as a railway station built by the Turks in 1905 it was part of the track laid connecting Haifa to Beth Shean — a line shut down in 1948. From Afula a second branch,

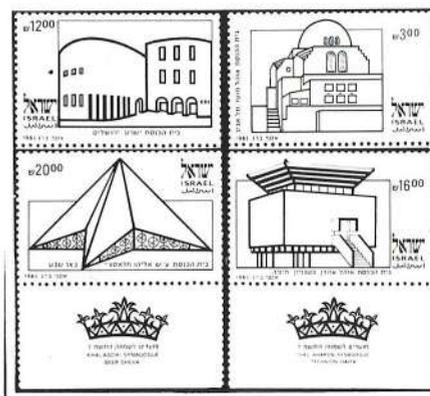
closed in 1936, ran south to Jenin, Nablus and Tulkarem. This 80-year-old structure — the oldest in Afula — became the focus of a military base for Turkish and German troops in World War I. Afula's modern history starts in 1925 when, encouraged by the British Mandatory authorities, the American Zion Commonwealth settled a number of families on the site of an Arab village

called el-Fula, from which the presentday town takes its name. Great hopes were raised, envisaging the townlet as an industrial and market centre for the kibbutzim and moshavim in the vicinity, but for many reasons this dream never materialized.

However, with the establishment of the State, Afula progressed. New immigrants streamed in, then in 1954 when Upper Afula was founded on the slopes of Givat Hamoreh, an impetus was given both to settlement and to trade and industry. Commercial centres were set up and factories initiated, including those for textile and plastic manufacture.

4 Synagogues

The **YESHURUN** Society was founded in the year 1924 in Jerusalem and had among its aims, the erection of an impressive synagogue in the centre of Jerusalem in which the services would follow a standard ritual. In the course of time, the ritual, developed at Yeshurun, has been copied by other congregations both in Israel and abroad.

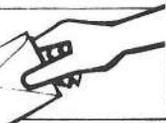

The cornerstone of the present synagogue was laid in the spring of 1934 in the presence of Rabbi Yitzhaq Ha-Cohen Kook, Rabbi Ben Zion Uzziel, the then High Commissioner Sir Arthur Wauchope, and numerous representatives of the Jewish community.

The building was designed by the architects Meir Rubin and Dr. A. Freedman and its construction was completed in 1936.

The central synagogue of the Sephardi community — a charming building planned and constructed by the architect I. Berlin, has stood for some 55 years at

מכתבים למערכת

מכתבים למערכת

כאספני יודאיקה, אנו מעוניינים לדעת פרטים על הצייר י. יסקוביץ, שצייר בולים למדינה אפריקאית, משום שאנו אוספים בולים שצוירו בידי ציירים יהודים.

ש. בריל, ת"א

יסקוביץ צייר בולי סיירה ליאונה

אני מניח שהצייר י. יסקוביץ הוא מבני אחינו ואלה שמאספים בולים שצוירו רו בידי ציירים יהודים, יוכלו בוודאות לצרף לאוספיהם את סידרת הבולים החד-שה של סיירה ליאונה, שיסקוביץ ציירה. שמו של הצייר אינו מופיע בבולים עצמם, (אולי משום שלא רצה לחתום שמו תחת תמונות קופים שצייר בבולים?) אבל דואר סיירה ליאונה שבאפריקה הודיע שצייר סידרת בולי הקופים הוא י. יסקוביץ. אני מניח שגם לכם ברור שיסקוביץ איננו אפריקאי טהור...

סידרה אחרת של סיירה ליאונה צוירה בידי צייר בשם ר. זאובר אך במקרה זה לא הייתי מתערב - כי יתכן שהאיש ממוצא גרמני.

אגב, כל החיטוט שלנו בשמות הציירים נובע משיטת האיסוף של הנושאים הלאומיים ולא מכל סיבה אחרת.

בולי אנג'ל

מקבל הזמנות ומינויים
לבולי חו"ל לפי ארצות ונושאים

ירושלים ת.ד. 1233
טל - 02-419035

FORTHCOMING ISSUES

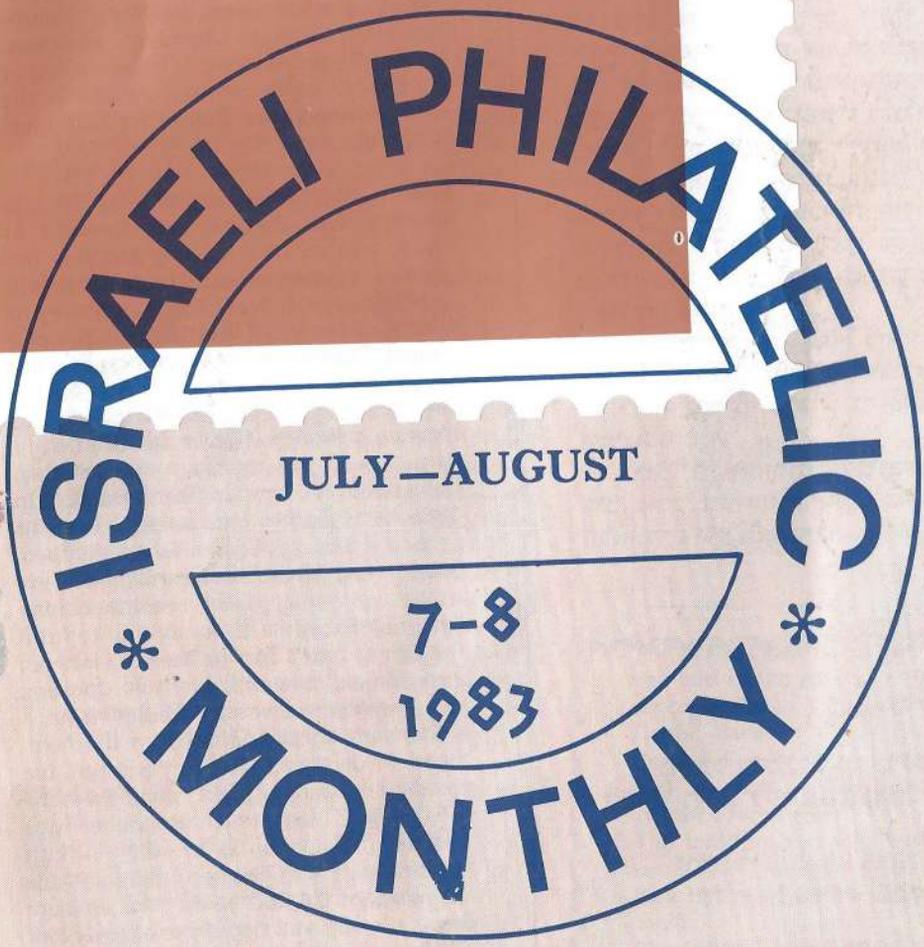
The month of August will see the issue of seven new stamps: 2 stamps centennial of Nes Ziyzona and Yesud Ha-maala, 1 of Afula and 4 new Festival stamps "Rosh Hashana".

Centennial of Settlements

NES ZIYYONA is a thriving townlet on Israel's coastal plain between Rehovot and Rishon le Zion. Basically agricultural with citriculture providing regular and seasonal work, it also produces honey, for which the area is noted. Over the years industries were developed, and include factories making ceramics, fibreglass, electrical goods and other items. Another important source of employment is the recently established Centre for Biological Research.

One of the earliest settlements in the country, Nes Ziyzona was founded in 1883, and its century-long story is unusual and interesting. It was originally an Arab hamlet, Wadi Hanin or Valley of Roses, where in 1878 a German Templar named Reisler bought an orange orchard and built himself a house in its midst. On a visit to Russia, Reisler chanced to meet an orthodox Zionist, Reuben Lehrer who agreed to exchange his Russian homestead for that in Wadi Hanin. In 1883 he arrived to take possession of his property and called it Nahlat Reuben. Soon a few Jewish labourers joined him. Houses were erected, and the little colony lived happily while endeavouring to fulfil Reuben Lehrer's aim to have at least ten men for a "minyan", or ritual quorum. Nes Ziyzona received its present name - a Standard toward Zion from the command in Jeremiah 4:6 to "Set up the standard toward Zion," when in the 1890's the blue-and-white banner was unfurled in defiance of the Turkish authorities. Nes Ziyzona is an agreeable township of 14,000 souls. Its emblem shows the national flag above a clover-leaf displaying bees, citrus fruit and light industry.

* * *

הירחון הישראלי לבולאות